

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Соціологія соціальних груп
для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологічне забезпечення управлінських процесів»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2023/2024
Семестр 3
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладач: Свєтлїя МОРОЗ

Пролонговано на 20 /20 н р _____ (_____) « _____ » 20 _____ р
(підпис, ПІБ, дата)
на 20 /20 н р _____ (_____) « _____ » 20 _____ р
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2023

Розробник Свєтлїя МОРОЗ, к.с.п., доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології

 Володимир СУДАКОВ

Протокол № 19 від «28» серпня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол № 10 від «31» серпня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – з опорою на першоджерела та результати сучасних соціологічних досліджень формувати у студентів комплекс знань, пов'язаних з науковим розумінням гносеологічних та онтологічних характеристик соціальних груп, а також комплексу вмінь, пов'язаних з проведенням експертизи та прогнозування процесуального виміру соціальних груп.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знання базового поняттєво-категоріального апарату соціології
2. Знання теоретичних основ класичних соціологічних теорій
3. Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами

3. Анотація навчальної дисципліни Дисципліна спрямована на формування професійних навичок ідентифікації ознак, класифікації та типологізації соціальних груп як ключового об'єкту взаємодії, кооперації та узгодження очікувань індивідів в межах соціальної структури суспільства. Дисципліна закладає основи сучасного наукового світогляду в контексті виокремлення соціальних груп, а також встановлення специфіки різних стадій процесуального виміру соціальних груп при формуванні та інтенсифікації соціальних взаємодій. Практична реалізація отриманих навичок може бути застосована при підготовці рекомендацій щодо розробки інструментального забезпечення соціального прогнозування об'єкту соціологічного дослідження, пов'язаного з структурним виміром сучасного суспільства. Спеціалізація дисципліни - управління територіальними спільнотами.

4. Завдання (навчальні цілі):

1. розвиток наукових уявлень про витоки, базові положення, понятійно-категоріальний апарат та основні пізнавальні суперечності соціології соціальних груп;
2. опанувати понятійним апаратом соціології соціальних груп;
3. опанування поглядів щодо критеріїв типології, характеристик, структури, функцій, ключових ознак ідентифікації соціальних груп в класичній та новітній соціології;
4. розширення професійних вмінь аналітично пов'язувати уявлення щодо координації взаємодій соціальних груп в межах сучасних суспільств крізь призму соціоструктурних процесів сьогодення (соціальної мобільності, класово-рольової диференціації, глобалізації, інтелектуалізації, індивідуалізації та віртуалізації суспільного життя тощо)

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології. (СК01)
- Здатність прогнозувати розвиток соціальних процесів в організаціях, галузях та регіонах (СК09)
- Здатність прогнозувати тенденції розвитку структур менеджменту і маркетингу в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій (СК13)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	базові засади та принципи основних теорій соціальних груп в соціології	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20
1.2	соціологічні уявлення щодо сутності та ознак ідентифікації деяких типів соціальних груп в різних парадигмальних перспективах	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20
2.1	аналізувати зміст актуальних дискусій	Лекція, практичне	Тест, робота на	20

	в сучасній соціології щодо ролі та функцій соціальних груп	заняття, самостійна робота	практичних заняттях	
2.2	здійснювати аналітичне прогнозування векторів поведінки соціальних груп в умовах припущених суспільних змін	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20
2.3	застосовувати теоретичні підходи та методологію аналізу до діагностики та вирішення проблем координації взаємодій соціальних груп	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3
Програмні результати навчання (назва)					
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (ПРН04)	+	+	+		
Прогнозувати тенденції розвитку організаційних структур в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій (ПРН13)		+		+	
Визначати та конструювати соціальні механізми стабільного функціонування та розвитку соціальних систем різного рівня (ПРН17)			+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- **семестрове оцінювання:**

1. Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН2.3 – **40/24 балів**
2. виконання тестових завдань: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН2.3 – **20/12 балів** (2 роботи по 10 максимальних або 6 мінімальних балів за кожною)

- **підсумкове оцінювання:** письмовий іспит, РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН2.3 (білет містить тестові завдання у вигляді закритих питань, одиничного та множинного вибору) – 40 балів (правильний варіант відповіді оцінюється у 0,5 балу) Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали. Залежно від стану епідеміологічної ситуації в країні тест може бути запропонований до виконання у онлайн формі за допомогою використання навчальної платформи Moodle

- **умови допуску до підсумкового іспиту:** студент не допускається до іспиту, якщо за семестр він набрав менш ніж **36 балів**. Такий студент допускається до іспиту за умови успішного відпрацювання тематичного матеріалу з дисципліни за матеріалами семестру

7.2 Організація оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях протягом семестру з тем 1-8
2. Тестові завдання з тем 1-5
3. Тестові завдання з тем 6-8

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	С/Р
1. Історико-соціологічний огляд становлення поглядів щодо сутності та класифікації соціальних груп в соціологічній теорії XX – початку XXI століття				
1.	Поняття «соціальна група» в соціології: генеза та становлення змісту	4	4	8
2.	Підходи до типології соціальних груп в соціологічних теоріях	4	4	10
2. Актуальні аспекти дослідження структури та процесуального виміру соціальних груп в сучасних соціологічних теоріях				
3.	Соціальна група як елемент соціальної структури суспільства	4	4	8
4.	Типи взаємодії в соціальній групі	2	4	6
5.	Лідерство і керівництво в соціальних групах	2	4	10
3. Особливості дослідження та прогнозування поведінки соціальних груп в умовах суспільства змін				
6.	Нові суспільні рухи та види соціальних груп як форм громадянської активності	4	4	6
7.	Інтеграція, дезінтеграція та соціальна напруженість в межах соціальних груп: можливості дослідницького впливу	2	4	8
8.	Моніторинг та оцінювання розвитку територіальних спільнот	4	4	6
Всього:		26	32	62

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекції – 26 год.

Практичні заняття - 32 год.

Самостійна робота - 62 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

- Буяк Б. Молодь, як особлива соціально-демографічна група в умовах становлення соціально-правової держави та громадянського суспільства [Електронний ресурс] / Б. Буяк // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – Київ, 2007. – Вип. 36. – С. 198–209. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzpiend_2007_36_22
- Гавриленко І.М. Соціологія. Кн. 1. Соціальна статика: навчальний посібник // Соціогрупова структура організації / І.М. Гавриленко. – К.: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2000 – 336 с., с. 55-81.
- Злобіна О. Соціометрія: дослідження міжособистісних відносин у групі / Олена Злобіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://i-soc.com.ua/assets/files/book_zlobina_zlobina_sociometry.pdf
- Кузьменко Т. М. Соціологія. Навч. посіб. / Т.М.Кузьменко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – с.89-108, с.162-192.
- Кузьменко Т. М. Суттєві характеристики та класифікація соціальних груп: референтна група: види та функції / Т. М. Кузьменко // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2013. - Вип. 18. - С. 64-77. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN:apspp_2013_18_10.
- Мороз С.О. Теоретико-методологічні засади концепції культурної репродукції П.Бурдьє: можливості використання на сучасному етапі розвитку соціологічної теорії // Актуальні

проблеми соціології, психології, педагогіки. Збірник наукових праць. Вип 26(1) – К.: Логос, 2015. – С.14-21.

- Соціальна психологія: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Соціальна психологія малої групи / Н. Ю. Воляшок, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев; КПІ ім. Ігоря Сікорського, - Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с., с.138-175.
- Остапенко О.М. Територіальні громади як первинний суб'єкт місцевого самоврядування та реалізації муніципальної політики / О. Г. Остапенко, Т. М. Барановська // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2015. - № 10. – С. 1-7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.du.nauka.com.ua/pdf/10_2015/9.pdf
- Прибиткова І. М. Методологічні підходи і методи аналізу демографічних процесів і структур // Основи демографії: посіб. для студентів ВНЗ / І. М. Прибиткова; Міжнародний фонд "Відродження". – Київ, 1995. – С. 99–120.
- Флоридя Р. «Homo creativus. Як новий клас завойовує світ». – К.: «Наш формат», 2018. – С.25-37.

Додаткова:

- Аза Л. О. Культурний розвиток етнічних спільнот: сучасні глобалізаційні практики // Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання. Матеріали XVI Міжнародного наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання», 18-19 квітня 2019 р., (м. Київ) / Наукове видання / Київський національний університет імені Тараса Шевченка – К.: Логос, 2019. – с. 96-98.
- Бевзенко Л.Д. Методологічні можливості парадигми складності в концептуалізації соціальних спільнот — основа інтегрованості, механізми утворення та руйнації // Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання. Матеріали XVI Міжнародного наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання», 18-19 квітня 2019 р., (м. Київ) / Наукове видання / Київський національний університет імені Тараса Шевченка – К.: Логос, 2019. – с.19-22.
- Вітт Г. Частота покоління Z. Як бренди налаштовуються на неї і здобувають довіру споживачів / Грегг Вітт, Девід Берд // Покоління «З»: соціологічна точка зору – К.: Vivat, 2021. - 304 с., с. 41-68.
- Волошин, О. Ф. Моделі та методи прийняття рішень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Ф. Волошин, С. О. Машенко – 2-ге вид., перероб. та допов. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. – с.242-287.
- Гіденс Е. Соціологія / Е. Гіденс. – К.: Основи, 1999 – С. 617-638.
- Дитц С. Критична теорія комунікації у організації / С. Дитц // Гриффін Е. Комунікація: теорії і практики. Пер. з англ. – Х.: Вид-во "Гуманітарний центр", 2015. – С. 374-393.
- Мороз С.О. Перспективи соціологічного вивчення соціальної групи «міленіалів» // Збірник тез доповідей на Міжнародну конференцію Соціологія в (пост)сучасності (Харків, 15-16 березня 2018 р.). - с.66-67.
- Мороз С.О. Соціальні суперечності процесу репродукції культурного капіталу в контексті пострадянських трансформацій // Проблеми розвитку соціологічної теорії: матеріали XIV Міжнародного наук.-практичного конференції «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Структурні зміни та соціальна напруженість», 25-26 травня 2017 р. (м. Київ). – К.: Логос, 2017. – с. 106-109.
- Москаленко В.В. Соціальна психологія спільностей і груп // Соціальна психологія: Підручник / В.В.Москаленко. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – с.566-608.
- Онищенко А. С. Покоління як соціологічна категорія [Електронний ресурс] / А. С. Онищенко // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія: Соціологія – Миколаїв, 2014. – Т. 234, вип. 222. – С. 60–63. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npehdusoc_2014_234_222_14
- Танчин І. З. Вік і суспільство. Соціологія молоді // Соціологія: навч. посіб. / І. З. Танчин. М-во освіти і науки України. – 3-є вид., перероб. і допов. – Київ, 2008. – С. 225–236.

12. Тоба М. Вплив більшості та меншості групи на прийняття групового рішення // Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. — Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені В. Стефаніка, 2011. — Вип.16. — Ч.2. С.96-104.
13. Циба В. Т. Соціальна психологія великих груп // Теоретичні засади соціальної психології: системний підхід: монографія. — К.: Університет «Україна», 2011. — с.308-325.